

YLIOPPILASKOKEISSA VASTAAMINEN

Ohje päivitetty 1.9.2026 syksyn 2026 kirjoituksia varten.

TULE KOKEESEEN AJOISSA, VIIMEISTÄÄN 30 MINUUTTIA ENNEN KOKEEN ALKAMISTA. MUISTATHAN JÄTTÄÄ KÄNNYKÄN VALVOJALLE LUOKAN ULKOPUOLELLE, JÄTÄ MYÖS ULKOVAATTEET JA PÄÄHINE KÄYTÄVÄÄN.

REAALIKOE

Annettavien tehtävien ja vastausten määrät ovat seuraavat:

	tehtävien määrä	vastausten enimmäismäärä	enimmäispistemäärä
psykologia	9	5	120
filosofia	9	5	120
yhteiskuntaoppi	9	5	120
maantiede	9	5	120
evankelis-luterilainen uskonto	9	5	120
ortodoksinen uskonto	9	5	120
elämäkatsomustieto	9	5	120
historia	9	5	120
terveystieto	9	5	120
fysiikka	11	7	120
kemia	11	7	120
biologia	11	7	120

Reaaliaineiden sähköisessä ylioppilaskokeessa on tarjolla yhdeksän (9) tehtävää ja niistä saa vastata vain viiteen (5). Poikkeuksena ovat fysiikka, kemia ja biologia, joissa on 11 tehtävää, joista seitsemään vastataan. Reaaliaineiden sähköisten kokeiden määräysten ja reaaliaineiden kokeiden kuvausten mukaan kokeen rakenne voi vaihdella eri koekerroilla, mutta annettujen ja vastattavien tehtävien määrä ja enimmäispistemäärä pysyvät vakioina. Tehtävien pistemäärät vaihtelevat 15 - 30 pisteen välillä. Osa reaalikokeen tehtävistä on oppiainerajat ylittäviä.

Jos kokelas jättää arvosteltavaksi osakohtaisen enimmäismäärän ylittävän määrän vastauksia, katsotaan kokeen kyseisen osan kokonaispistemäärän muodostuvan siitä sallitusta määrästä vastauksia, joiden pistesumma on pienin.

Reaaliaineen koe rakentuu tehtävätyypiltään ja vaativuustasoltaan toisistaan eroavista osista, joissa voi olla useita tehtäviä. Osa tehtävistä voi olla pakollisia. Tämän vuoksi on tärkeää lukea tehtävänannot ja ohjeet huolella. Sähköisessä kokeessa aineistojen määrät voivat olla laajoja. Kokelas valitsee itse, millä koejärjestelmän ohjelmista hän käsittelee kyseistä aineistoa.

Kokeisiin voi sisältyä merkkimäärärajoitettuja tehtäviä tai osatehtäviä. Sallitun merkkimäärän ylittämisestä tehdään kyseisen tehtävän tai osatehtävän maksimipistemäärään suhteutettu

pistevähennys, joka on kuitenkin vähintään 1 piste kokelaan tehtävästä tai osatehtävästä saamasta pistemäärästä.

Kaikissa reaaliaineissa sähköisissä kokeissa kokeen kesto on kuusi (6) tuntia, jollei kokelaalle ole myönnetty lisäaikaa. Kokelas voi käyttää lukion antamaa koepaperia vastauksen luonnosteluun. Kaikki kokelaan digitaalisessa kokeessa käyttämät koepaperit tulkitaan luonnoksiksi.

Maantiede

Maantieteen sähköisissä ylioppilaskokeissa on kolme osaa:

Osa I koostuu kaikille pakollisesta yhdestä tehtävästä ja kyseessä on ns. perustehtävä. Tehtävä voi koostua monivalinnoista, yhdistelystä, väittämistä tai lyhyistä selityksistä. Tehtävä edellyttää hyvää käsitteiden hallintaa.

Osa II koostuu neljästä 20 pisteen tehtävästä, joista vastataan kahteen. Pääpaino on tiedon soveltamisessa, tulkinnassa ja esittämisessä. Tehtävät voivat olla yksi- tai moniosaisia ja sisältää aineistoja. Lisäksi tehtävät voivat edellyttää piirtämistä, kuvaan merkitsemistä, aineiston käsittelyä tai diagrammin tuottamista.

Osa III koostuu neljästä 30 pisteen tehtävästä, joista vastataan kahteen. Tehtävissä edellytetään monipuolista maantieteellistä osaamista, ja usein aiheet liittyvät ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tai luonnonympäristöön liittyviin ilmiöihin tai prosesseihin. Tehtävät edellyttävät kehittyneitä tiedonkäsittelytaitoja sekä kykyä maantieteelliseen ongelmanratkaisuun. Tehtävissä on usein aineistoja, osassa voidaan myös vaatia diagrammien, taulukoiden tai piirrosten tuottamista.

Koejärjestelmästä löytyy kartta-aineisto, jota kokelaat voivat käyttää vastaamisen tukena. Kartta-aineistossa on maailmankartta sekä Suomen yleis- ja maastokartta. Kokelas voi tarkistaa kartta-aineistosta muun muassa paikannimien oikeinkirjoituksen tai tietyn paikkakunnan tai valtion sijainnin. Kartoista voi ottaa myös kuvakaappauksia vastaukseen.

Terveystieto

Koe on jaettu kolmeen osaan, joissa on yhteensä yhdeksän tehtävää.

Osa I (0-20 p) koostuu kolmesta ns. perustehtävästä ja kokelas vastaa yhteen osion tehtävistä. Tehtävät voivat olla merkkimäärältään rajattuja tai yksi tehtävä voi sisältää useita pienempiä kysymyksiä.

Osa II (0-20 p) koostuu myös kolmesta tehtävästä, joista kokelas vastaa kahteen. Tehtävät edellyttävät tiedon soveltamista ja analysointia.

Osa III (0-30 p) sisältää kolme tehtävää, joista kokelas vastaa kahteen. Tehtävät voivat olla laajoja ja keskittyvät pääasiassa tiedon arviointiin ja kehittelyyn.

Tehtävät pisteytetään asiatietojen hallinnan (osa 1) tai asiatietojen hallinnan ja tiedonkäsittelyn (osat 2 ja 3) perusteella. Asiatietojen hallinta arvostellaan tehtäväkohtaisten kriteerien mukaan. Tiedonkäsittelyn arvostelu perustuu hyvän vastauksen piirteistä löytyvien kriteereiden mukaan. Tiedonkäsittelyn arvostelukohteet ovat samanarvoisia, ja niistä muodostuva keskiarvo annetaan kokonaislukuna.

Biologia

Koe jakautuu kolmeen osaan:

Osa I automaattisesti korjattavia tehtäviä, esimerkiksi väittämä- tai monivalintatehtäviä sekä avoimen vastauskentän sisältäviä perustehtäviä. Tehtävät testaavat pääasiassa mieleen palauttamista ja ymmärtämistä. Tehtäviä on yksi ja se on pakollinen (20 p).

Osa II tehtävät ovat vertailu-, arviointi-, tai sovellustehtäviä ja niillä testataan erityisesti ymmärtämisen, soveltamisen ja analysoimisen taitoja. Tehtäviä tarjotaan seitsemän, joista vastataan neljään (15 p/tehtävä)

Osa III tehtävät ovat analysointi-, muunnos- tai kehittämistehtäviä. Tehtävät testaavat pääasiassa analysoimisen, arvioimisen ja luomisen taitoja. Aineisto voi olla merkittävässä roolissa. Tehtäviä tarjotaan kolme, joista vastataan kahteen (20 p/tehtävä).

Vastauksissa vaaditaan johdonmukaisuutta, täsmällistä ilmaisua ja alan käsitteiden käyttöä. Vastauksiin voi laatia ohjelmilla piirroksia, diagrammeja tai taulukoita.

Yhteiskuntaoppi / Historia / Filosofia

Filosofian, historian ja yhteiskuntaopin sähköisessä kokeessa on yhdeksän tehtävää, joista vastataan viiteen. Kokeen enimmäispistemäärä on 120 pistettä. Mikäli kokelas vastaa yli viiteen kysymykseen, huomioidaan arvioinnissa ne viisi tehtävää, joiden yhteenlaskettu pistemäärä on pienin.

Kokeen tehtävät jaetaan kahteen osioon. Osiossa I tarjolla on kuusi tehtävää, joista saa 0–20 pistettä. Osion I tehtävistä kokelas valitsee 3-5 tehtävää vastattavaksi. Osiossa II on kolme tehtävää, joista saa 0–30 pistettä. Osion II tehtävistä kokelas valitsee 0-2 tehtävää vastattavaksi. Kokelas ei voi saavuttaa kokeen maksimipistemäärää (120 p), mikäli hän ei vastaa kahteen osion II tehtävään.

Kokeissa ei ole tehtäviä, joihin kokelaan olisi pakko vastata. Kukin koetehtävä painottuu ensisijaisesti johonkin opintojakson sisältöön, mutta kokelas voi vastauksessaan soveltaa myös muiden opintojaksojen sisältöjä, mikäli se on mielekästä. Historiassa, filosofiassa ja yhteiskuntaopissa tehtävät ovat joko suorasanaisia tai aineistopohjaisia. Aineistotehtävissä käsitellään tekstejä, kuvia, kaavioita sekä videoita, jotka ovat yleistyvää yo-kokeissa esiintyvä aineistomuoto. Jotkut tehtävistä ovat luonteeltaan yksinkertaisempia selittämisen- ja määrittelytehtäviä. Toisissa taas kokelaalta odotetaan vertailua, analyysia, kannanottoa tai arviota. On tärkeää olla tarkkana tehtävänannon kanssa.

Historiassa kustakin opintojaksosta (HI1 – HI6) tulee yksi 20 pisteen kysymys. 30 pisteen kysymykset käsittelevät pakollisten opintojaksojen (HI1, HI2, HI3) sisältöjä.

Myös yhteiskuntaopissa 30 pisteen kysymykset käsittelevät pakollisten opintojaksojen (YH1, YH2, YH3) sisältöjä. Pakollisiin opintojaksoihin painottuu myös kuhunkin yksi 20 pisteen kysymys. Lakitiedon opintojaksoon painottuu kaksi 20 pisteen kysymystä. Yksi kysymys käsittelee teemoja, jotka yhdistelevät useamman opintojakson sisältöjä.

Psykologia (päivitetty 18.8.26)

Psykologian kokeessa on yhdeksän tehtävää, joista kokelas valitsee viisi. Kokeen kysymykset on jaettu kolmeen (3) osaan. Kokeen enimmäispistemäärä on 120.

Osa I Kokeen ensimmäisessä osassa on vain yksi, kaikille pakollinen 20 pisteen tehtävä. Tehtävä on sisällöltään rajattu perustehtävä, esimerkiksi psykologian käsitteiden määrittelyä. Vastauksen enimmäispituus voi olla rajoitettu ja merkkimäärän ylitys alentaa vastauksen pistemäärää. Jos kokeessa on monivalintatehtävä, se on aina osan 1 pakollinen tehtävä. Väärästä monivalintavastauksesta ei tule miinuspisteitä.

Osa II Toisessa osassa on neljä 20 pisteen tehtävää, joista kokelas valitsee kaksi. Tehtävät ovat soveltavia tehtäviä. Soveltavat tehtävät vaativat psykologisen tiedon soveltamista.

Osa III Kolmannessa osassa on neljä 30 pisteen tehtävää, joista kokelas valitsee kaksi. Tehtävät ovat vaativampia kehittämistehtäviä. Tehtävissä vaaditaan psykologisen tiedon kehittelemistä jonkun ilmiön analysoimiseksi tai tutkimuksen suunnittelemiseksi. Aineistotehtävissä mukana voi olla tekstejä, tutkimustulosten kaavioita, videoita, joihin vastauksissa viitataan.

Rakenteisiin ja tehtävätyyppeihin tehdään muutoksia tutkintokerrasta toiseen määräysten sallimissa rajoissa. Kaikista muutoksista ei tiedoteta erikseen. Kokelas vastaa kokeeseen aina kokeessa annettavien ohjeiden mukaisesti.

Evangelis-luterilainen uskonto

Evangelis-luterilaisen uskonnon kokeessa on yhdeksän (9) tehtävää, joista vastataan viiteen (5). Koe on jaettu kahteen osaan. Kokeen I osassa on kuusi (6) tehtävää ja nämä kaikki ovat 20 pisteen tehtäviä. Kokeen II osa sisältää 30 pisteen tehtäviä. I osassa voidaan vastata kolmeen, neljään tai viiteen tehtävään. II osassa voidaan vastata enintään kahteen 30 pisteen tehtävään. Kokelas ei voi saavuttaa maksimipistemäärää (120), mikäli hän ei vastaa kahteen 30 pisteen tehtävään.

Tehtävissä mitataan asiatiedon hallintaa ja muistamista sekä tiedon soveltamista ja analysointia. Joissakin tehtävissä voidaan rajoittaa vastauksen merkkimäärää. Tällöin merkkimäärän huomattava ylitys alentaa vastauksen pistemäärää. Tehtävissä voi olla mukana sähköisiä aineistoja, joihin vastauksessa pyydetään viittaamaan. Näitä voivat olla esimerkiksi tekstiaineistot ja videot.

Ortodoksinen uskonto

Ortodoksinen uskonnon kokeessa on yhteensä (9) tehtävää, joista vastataan viiteen (5). Koe on jaettu kahteen osaan. Kokeen I osassa on kuusi (6) tehtävää ja nämä kaikki ovat 20 pisteen tehtäviä. Kokeen II osa sisältää 30 pisteen tehtäviä. I osassa voidaan vastata kolmeen, neljään tai viiteen tehtävään. II osassa voidaan vastata enintään kahteen tehtävään. Kokelas ei voi saavuttaa maksimipistemäärää (120), mikäli hän ei vastaa kahteen 30 pisteen tehtävään.

Tehtävissä mitataan asiatiedon hallintaa ja muistamista sekä tiedon soveltamista ja analysointia. Joissakin tehtävissä voidaan rajoittaa vastauksen merkkimäärää. Tällöin merkkimäärän huomattava ylitys alentaa vastauksen pistemäärää. Tehtävissä voi olla mukana sähköisiä aineistoja, joihin vastauksessa pyydetään viittaamaan. Näitä voivat olla esimerkiksi tekstiaineistot ja videot.

Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon kokeessa on yhdeksän (9) tehtävää, joista vastataan viiteen (5). Koe on jaettu kahteen osaan. Kokeen I osassa on kuusi (6) 20 pisteen tehtävää ja kokeen II osassa on kolme (3) 30 pisteen tehtävää. Kokeen I osassa voidaan vastata kolmeen, neljään tai viiteen tehtävään. II osassa voidaan vastata enintään kahteen tehtävään. Saadakseen täydet 120 pistettä kokelaan on vastattava kahteen 30 pisteen tehtävään ja kolmeen 20 pisteen tehtävään. Kysymyssarjassa on erityyppisiä tehtäviä. Näillä voidaan mitata asiatiedon hallintaa ja muistamista sekä tiedon soveltamista ja analysointia. Tehtävissä voi olla mukana sähköisiä aineistoja, joihin vastauksessa pyydetään viittaamaan. Näitä aineistoja voivat olla esimerkiksi tekstiaineistot ja videot.

Fysiikka ja kemia

Fysiikan ja kemian kokeessa on 11 tehtävää, joista kokelas vastaa enintään seitsemään tehtävään. Kokeen maksimipistemäärä on 120 pistettä. Koe jakautuu kolmeen osaan.

Osassa I on automaattisesti korjattavia tehtäviä, esimerkiksi väittämä-, monivalinta- tai yhdistelytehtäviä sekä avoimen vastauskentän sisältäviä perustehtäviä. Tehtävät voidaan luokitella pääosin mieleen palauttamisen ja ymmärtämisen tasoille, mutta myös muita ajattelun tasoja esiintyy. Kaikki osan I tehtävät ovat pakollisia.

Osassa II tehtävät ovat esimerkiksi vertailu-, arviointi- tai sovellustehtäviä. Tehtävät voidaan luokitella pääosin ymmärtämisen, soveltamisen ja analysoimisen tasoille, mutta myös muita ajattelun tasoja esiintyy. Tehtävät mittaavat valtakunnallisten lukion fysiikan opintojaksojen keskeisien sisältöjen hallintaa. Osassa II on valinnaisia tehtäviä.

Osassa III tehtävät ovat esimerkiksi analysointi-, muunnos- tai kehittämistehtäviä. Tehtävät voidaan luokitella pääosin analysoimisen, arvioimisen ja luomisen tasoille, mutta myös muita ajattelun tasoja esiintyy. Tehtävässä annettu aineisto voi olla merkittävässä roolissa. Tehtävissä yhdistetään useiden eri opintojaksojen sisältöjä ja tehtävät voivat olla myös oppiainerajat ylittäviä. Osassa III on valinnaisia tehtäviä.

Fysiikka

Kokeessa voidaan tekstin ja kuvien lisäksi antaa tarkasteltavaksi erilaisia fysiikan luonteen mukaisia aineistoja, esimerkiksi videoita, ääntä ja simulaatioita. Mittausaineistoa voidaan antaa osana tehtävänantoa tai erillisinä tiedostoina, jotka tarjotaan useissa eri formaateissa. Jokaisen tiedoston yhteydessä voidaan kertoa, millä ohjelmalla se on tarkoitettu avattavaksi. Kokelas valitsee itse, millä koejärjestelmän ohjelmista hän käsittelee aineistoa, kunhan aineistoja käytetään tarkoituksenmukaisesti. Taulukkotietoja on koeympäristön ohjeiden (fysiikka) lisäksi koejärjestelmästä löytyvässä MAOL-digitaulukoissa (Otava). Vastaamisessa voi hyödyntää kaikkia tarjolla olevia materiaaleja ja ohjelmia.

Vastaukset voidaan tuottaa kaavaeditorilla suoraan vastauskenttään. Muilla ohjelmilla tuotettuja vastauksia tai vastauksen osia voi liittää kuvakaappauksena editorilla tuotetun vastauksen joukkoon. Myös pelkkä kuvakaappaus kelpaa vastaukseksi, jos kokonaisuus on jäsennelty ja johdonmukainen.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, että vastauksissa on käytetty fysiikan käsitteitä ja käsiterakenteita asianmukaisesti ja että vastaukset on esitetty selkeästi ja asiasisällön puolesta johdonmukaisesti ja hyvin jäsennellysti. Hyvä vastaus sisältää vastauksen perustelut, ellei tehtävänannossa ole toisin mainittu. Siitä käy ilmi, että kokelas on tunnistanut oikein fysikaalisen ilmiön ja tarkastelee tilannetta fysikaalisesti mielekkäällä tavalla. Kokelas osaa kuvata sovellettavan fysikaalisen mallin ja perustella, miksi mallia voidaan käyttää kyseisessä tilanteessa. Kun vastaukseen liittyy tilannekuvioita, voimakuvioita, kytkentäkaavioita tai graafisia esityksiä, nämä on tehty selkeästi ja fysiikassa noudatettujen yleisten periaatteiden mukaisesti. Esimerkiksi voimakuviossa voimavektorit on erotettu vektorien komponenteista selkeästi ja vektorit on selkeästi nimetty.

Fysiikan kokeessa kokelaalta edellytetään monesti tehtävänannon mukaisen kuvaajan tuottamista annetusta datasta, kuten annetuista mittaustuloksista tai esimerkiksi videosta. Kuvaaja tuotetaan kokelaan valitsemalla koejärjestelmän ohjelmalla, ja se liitetään

kuvakaappauksena osaksi vastausta. Tehtävässä voi joutua muokkaamaan annettua mittausdataa ennen kuvaajan piirtämistä tai laskemaan annetun datan avulla muita suureita, joista kuvaaja tuotetaan. Kuvaajan akseleilla on esitettävä suure, yksikkö ja asteikko. Kuvaajan akselit rajataan tarpeen mukaisesti, origoa ei välttämättä tarvitse esittää kuvaajassa. Mittauspisteet täytyy näkyä kuvaajassa. Tehtävän luonteen mukaisesti kuvaajan pisteisiin sovitaan niihin sopiva funktio tai joissakin tapauksissa pelkkä murtoviiva. Tehtävässä voidaan vaatia sovitetun parametrien tai sovitefunktion antamista vastauksessa. Jos ratkaisun kannalta sovitetun tyypillä ei ole merkitystä, riittää, että käyrä noudattaa kuvaajan pisteitä tarkoituksenmukaisesti ja fysikaalisesti mielekkäällä tavalla. Kuvaajaan merkitään johtopäätösten kannalta olennaiset kohdat, kuten kuvaajalta luetut pisteet tai esimerkiksi hetkellistä nopeutta laskettaessa kyseinen tangentti. Apuna voi käyttää kuvankäsittelyyn tarkoitettua ohjelmaa tai täydentää vastausta sanallisesti.

Matemaattista käsittelyä vaativan tehtävän hyvässä vastauksessa on suureyhtälöt ja kaavat perusteltu tavalla, joka osoittaa kokelaan hahmottaneen tilanteen fysiikan kannalta oikein. Vastauksessa on esitetty tarvittavat laskut ja muut riittävät perustelut sekä lopputulos. Suureiden arvojen sijoituksia yhtälöön ei tarvitse kirjoittaa näkyviin, jos vastauksessa on selkeästi esitetty, mitä symbolia, lukuarvoa ja yksikköä kullekin suurelle käytetään. Symbolisten laskentaohjelmistojen avulla tehdyt ratkaisut hyväksytään, kunhan ratkaisusta käy ilmi, mihin tilanteeseen ja yhtälöihin ratkaisu symboleineen perustuu ja lopputuloksen yhteydessä on esitetty tehtävänannossa kysytyn suureen suhteen ratkaistu suureyhtälö. Lopputulokset annetaan lähtöarvojen mukaisella tarkkuudella yksiköineen ja johtopäätökset perustellaan. Selkeyden vuoksi erillisen lopputuloksen esittämistä suositellaan.

Kemia

Tekstin ja kuvien lisäksi tarkasteltavana materiaalina voidaan käyttää esimerkiksi videoita, ääntä ja simulaatioita. Mittausaineistoa voidaan antaa osana tehtävänantoa tai erillisinä tiedostoina eri formaateissa. Jokaisen tiedoston yhteydessä voidaan kertoa, millä ohjelmalla se on tarkoitettu avattavaksi. Kokelas valitsee itse, millä koejärjestelmän ohjelmista hän käsittelee aineistoa. Molekyyylimalleja voidaan tarkastella esimerkiksi kuvien, videoiden tai kokeeseen upotetun interaktiivisen mallin (esim. Jsmol) avulla. Taulukkotietoja on käytettävissä ohjelmana, tietokantana tai tiedostoina. Digitaalisessa ylioppilaskokeessa kokelaalla on käytössään koejärjestelmän taulukko- ja kaava-aineistoja, MAOL-digitaulukot (Otava) ja erilaisia laskinohjelmia. Myös koeympäristön ohjeet (kemia) on koko ajan käytössä. Kokelailta edellytetään kemiallisesti täsmällistä ilmaisua. Vastaukselta edellytetään kemian luonteen mukaista esitystapaa sekä käsitteiden ja kielenkäytön täsmällisyyttä. Reaktioyhtälöt esitetään ilman hapetuslukuja pienimmin mahdollisin kokonaislukukertoimin ja olomuodoilla varustettuna. Orgaanisissa reaktioyhtälöissä käytetään rakennekaavoja, mutta olomuotoja ei vaadita. Rakennekaavojen eri esitystavat hyväksytään. Epäorgaanisten yhdisteiden reaktioyhtälöitä voi laatia esimerkiksi koejärjestelmän matematiikkaeditorilla. Orgaanisten yhdisteiden rakennekaavoja ja reaktioyhtälöitä voi laatia esimerkiksi Ketcher-ohjelmalla. Essee- ja selittävissä vastauksissa kirjoitettua tekstiä yleensä täydennetään reaktioyhtälöillä, kaavoilla tai kuvioilla. Käsiteltäviä ilmiöitä kuvataan makroskooppisella, mikroskooppisella ja symbolisella tasolla. Vastauksesta ilmenee tehtävään liittyvän aineiston hyödyntäminen, soveltaminen, analysointi ja arvioiminen tehtävänannon mukaisesti. Hyvä vastaus on jäsennelty ja sisällöltään johdonmukainen.

Monivalintatehtävissä valitaan paras vastaus tarjolla olevista vaihtoehdoista. Vastauksen valitsemisessa voi hyödyntää kaikkia tarjolla olevia materiaaleja ja ohjelmia. Tehtävän pisteitys ilmenee tehtävänannosta.

Laskennallisissa tehtävissä suureyhtälöjä ja kaavoja käytetään tavalla, joka osoittaa kokelaan ymmärtäneen tehtävänannon oikein ja soveltaneen ratkaisussaan asianmukaista periaatetta tai lakia. Vastauksesta ilmenee yksiselitteisesti, miten lopputulokseen päädytään, mutta laajoja välivaiheita ei tarvita. CAS-ohjelmia voi hyödyntää tehtävän eri vaiheissa. Käytössä on esimerkiksi symboliset laskimet GeoGebra ja TI-Nspire. Merkintätapojen kannalta keskeisiä vaiheita ovat periaatteiden ja lakien sekä lopputuloksen ja johtopäätösten esittäminen. Lopputulokset annetaan lähtöarvojen mukaisella tarkkuudella yksiköineen, ja johtopäätökset perustellaan.

Mittaus tuloksia ja niistä piirrettyjä kuvaajia hyödynnetään tiedon analysoinnissa ja johtopäätösten tekemisessä. Mittauspisteisiin sovitetaan asianmukainen suora tai käyrä esimerkiksi jonkin sovitefunktion avulla. Jos mittauspisteet ovat lähellä toisiaan, varsinaista sovitefunktiota ei tarvitse lisätä. Mittauspisteiden välisiä arvoja voi interpoloida kuvaajaa silmämääräisesti lukemalla tai sopivalla ohjelmalla. Kuvaajaan merkitään akselien nimet, yksiköt ja asteikko. Kuvaajaan merkitään johtopäätösten kannalta olennaiset kohdat, kuten ekvivalenttikohta titrauskäyrässä tai hetkellistä nopeutta laskettaessa kyseinen tangentti. Käytössä on esimerkiksi Vernier Graphical, Geogebra ja TI-Nspire. Apuna voi käyttää kuvankäsittelyyn tarkoitettua ohjelmaa tai täydentää vastausta sanallisesti.

Vastaukset tuotetaan vastauseditorilla vastauskenttään. Editorilla voi tuottaa myös matemaattisia merkintöjä. Muilla ohjelmilla tuotettuja kuvakaappauksia voi liittää editorilla tuotetun vastauksen joukkoon. Myös pelkkä kuvakaappaus kelpaa, jos vastaus muuten täyttää sille asetetut vaatimukset luettavuuden, seurattavuuden ja ymmärrettävyyden osalta. Osaamisen osoittamisessa opiskelija voi hyödyntää erilaisia välineitä ja ilmaista osaamista monilla eri tavoilla. Piirtämiseen voi käyttää piirto- ja kuvankäsittelyohjelmia, vektorigrafiikkaohjelmia ja CAS-ohjelmia, joissa on piirto-ominaisuuksia.

Vastauksen pitää olla riittävän selkeä, jotta opettajalle ja sensorille on selvää, mitä kokelas tarkoittaa, ja että merkinnät eivät mene vastauksessa keskenään sekaisin. Valittua merkintätapaa voi tukea ja täydentää selityksillä. Kansallisten käytäntöjen mukaista notaatiota ei tarvitse erikseen selittää. Ohjelmia voi käyttää tehtävän ratkaisussa hyväksi niille luonteellomaisella tavalla ja niiden tuottamaa esitystä ei tarvitse kirjoittaa uudestaan, mikäli esitys on ymmärrettävä. Vastausten luonnostelemiseen voi myös käyttää kynää ja paperia, mutta arvostelu perustuu vain kokelaan digitaalisen koejärjestelmän vastauskentässä esittämiin asioihin.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkielen ja kirjallisuuden koe on kaksiosainen, ja molempiin kokeisiin on osallistuttava, jotta voi saada hyväksytyn arvosanan. Kokeiden pisteet lasketaan yhteen. Tehtävänannon noudattaminen on tärkeää.

Lukutaidon kokeessa arvioidaan kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa, kykyä ottaa huomioon erilaisten tekstien tavoitteet, ilmaisukeinot ja kontekstit sekä kykyä arvioida kriittisesti tekstien sisältöjä ja keinoja, tunnistaa sävyjä ja piilomerkityksiä sekä tehdä oivaltavia päätelmiä. Lukutaidon koe on kaksiosainen. Osassa I painottuu media- ja asiatekstien erittely. Osassa II keskitytään kaunokirjallisten ja muiden fiktiivisten tekstien tulkintaan. Aineistot voivat olla

monimuotoisia: mm. kirjoitettuja, kuvallisia ja graafisia tekstejä sekä ääni- ja videoaineistoja. Aineistoihin viitataan, mutta sisältöä ei tarvitse erikseen esitellä. Omien tulkintojen ja päätelmien tulee erottua selkeästi ja jäsennellysti. Vastausten suosituspituus ilmoitetaan tehtävänannossa. Vastaus voidaan pyytää myös luettelomuodossa.

Vastaukset ovat asiatyylisiä ja yleiskielisiä. Syksystä 2026 alkaen äidinkielen ja kirjallisuuden ylioppilaskokeessa otetaan käyttöön vastausten merkkimäärärajoitus. Vastaavaa rajoitusta käytetään kielikokeissa ja useissa reaaliaineiden kokeissa. Tavoitteena on vähentää hyvin pitkien ja fokusoimattomien vastausten määrää sekä lukutaidon että kirjoitustaidon kokeessa. Enimmäismerkkimäärään siirtyminen selkeyttää vastausten pituuteen liittyviä odotuksia, ja se kannustaa kokelaita sisällöltään ja rakenteeltaan harkitun ja usein myös laadukkaamman tekstin tuottamiseen.

Syksystä 2026 alkaen lukutaidon kokeessa on tarjolla vain yksiosaisia tehtävänantoja. Lautakunnan käsityksen mukaan yksiosaiset tehtävät toimivat ja erottelevat paremmin kuin kaksiosaiset tehtävät. Yksiosaisissa tehtävissä kokelaalla on parempi mahdollisuus osoittaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa.

Syksystä 2026 alkaen lukutaidon kokeen yhdessä osassa vastauksesta saa 36 pistettä ja toisessa osassa 24 pistettä. Jollakin tutkintokerralla asia- ja mediatekstien tehtävistä saa 36 pistettä ja kaunokirjallisten ja muiden fiktiivisten tekstien tehtävistä saa 24 pistettä. Jollakin toisella tutkintokerralla pisteet ovat toisin päin. Kokelaan tulee vastata yhteen ensimmäisen osan tehtävään ja yhteen toisen osan tehtävään, kuten ennenkin, ja kokonaispistemääräksi tulee 60 pistettä. Lähtökohtana on, että 36 pisteen tehtävät ovat jonkin verran vaativampia kuin 24 pisteen tehtävät.

Kirjoitustaidon kokeessa arvioidaan kirjallista ilmaisukykyä ja taitoa kielentää ajatuksia, yleiskielen normien ja asiakokonaisuuksien hallintaa, tyylin onnistuneisuutta, kykyä lukea ja tulkita aineistoja sekä käyttää niitä oman ajattelun pohjana. Lisäksi koe mittaa kykyä pohtia, ottaa kantaa ja perustella omat näkemykset sekä kirjoittaa laaja, sidosteinen ja rakenteeltaan onnistunut teksti. Kirjoitustaidon kokeessa on tietty teema ja 5 – 7 aihevaihtoehtoa, joista kokelas valitsee yhden. Aineistoja on 6 – 8, joista kokelaan on käytettävä vähintään kahta. Aineistoja tulee esitellä riittävästi, ja niistä tulee kertoa täsmälliset lähdetiedot. Aineistot voivat olla monimuotoisia: mm. kirjoitettuja, kuvallisia ja graafisia tekstejä sekä ääni- ja videoaineistoja. Kirjoittelman merkkimääräsuositus on 6000 merkkiä. Kirjoitelmassa noudatetaan kirjoitetun yleiskielen normeja. Tyylin tulee sopia tehtävänantoon, tekstin tavoitteeseen ja tekstilajiin. Teksti otsikoidaan. Kokeen enimmäispistemäärä on 60 pistettä.

Suomi toisena kielenä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeen voi suorittaa kokelas, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame ja joka on opiskellut lukion oppimäärän mukaiset suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän pakolliset opinnot. Kokeen voi suorittaa myös kokelas, joka käyttää äidinkielenään tai ensikielenään viittomakieltä.

S2-kokeet järjestetään vuoden 2026 loppuun asti yksipäiväisinä. Kokeet muodostuvat kolmesta tehtäväkokonaisuudesta, joissa mitataan kuullun ymmärtämistä, lukutaitoa ja kirjoitustaitoa.

Kokeen enimmäispistemäärä on 229, joista kuulun ymmärtämisestä ja lukutaidosta voi kummastakin saada korkeintaan 50 pistettä ja kirjoitustaidosta 129. Kirjoitustaidon enimmäispistemäärä jakautuu edelleen niin, että lyhyt kirjoitustehtävä tuottaa enintään 30 pistettä ja kirjoitelma 99 pistettä.

Kuuntelemisen tehtäväkokonaisuudessa mitataan kokelaan kykyä ymmärtää puhuttua kieltä, joko monologia, dialogia tai ryhmäkeskustelua.

Lukutaidon tehtäväkokonaisuudessa mitataan kokelaan kykyä ymmärtää kirjoitettua kieltä ja vastata lukemansa perusteella erilaisiin tehtäviin, jotka edellyttävät tekstin tuottamista kohdekielellä.

Kirjoitustaidon tehtäväkokonaisuudessa arvioidaan opiskelijan kykyä tuottaa itsenäisesti tekstiä ja ilmaista ajatuksiaan lukion oppimäärän aihepiireihin liittyvistä teemoista.

Kielten kokeet

Kielten ylioppilaskokeet mittaavat kielitaidon eri osa-alueita: kuullun ymmärtämistä, luetun ymmärtämistä, kirjallisen tuottamisen taitoa sekä sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kokeet pohjautuvat valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen oppimääriin. Koeaika on kuusi tuntia.

Eri osa-alueita mittaavat tehtävät voivat sijaita kokeessa hajautetusti. Kokelas voi valita, missä järjestyksessä hän suorittaa koetehtävät. On kuitenkin tärkeää tehdä kukin tehtävä loppuun ennen uuden aloittamista. Tehtävä voi sisältää useita osioita. Kaikki tehtävän osiot tulee suorittaa, ellei vaihtoehtoisuutta ole erikseen ilmoitettu ohjeistuksessa. Digitaalisessa kielikokeessa ovat mahdollisia autenttista aineistoa monipuolisesti hyödyntävät tehtävätyypit. Mahdollisia tehtävätyyppejä ovat esimerkiksi erilaiset monivalinta- ja aukkotehtävät sekä vapaat tuottamistehtävät. Tehtävänantoon liittyvä aineisto voi olla esimerkiksi tekstejä, kuvia, tilastoja, kartoja, videoita tai äänitallenteita.

Tehtävien suorittamiseen tarvittava ohjeistus annetaan kunkin tehtävän yhteydessä: **näitä tehtäväkohtaisia vastaamiohjeita tulee noudattaa esimerkiksi vastauskielen osalta!** Ohjeistuksessa vastauksen pituutta voi olla rajoitettu. Vastausten pituus lasketaan **merkkeinä**: koejärjestelmä laskee automaattisesti merkkimäärän. Avokysymysten vastausten tulee olla lyhyitä ja ytimekkäitä. On tärkeää noudattaa myös kirjoitelmille annettuja minimi- ja maksimipituuksia. **Ylipitkät vastaukset ja kirjoitelmat (jo yhdenkin merkin ylitys) johtavat pistevähennyksiin!**

Vastaukset tulee kirjoittaa tehtävän yhteydessä olevaan vastauskenttään, muihin järjestelmän ohjelmiin kirjoitetut vastaukset eivät tallennu koevastauksina. Joissakin tehtävissä on aineistoa, joka löytyy erilliseltä välilehdeltä. Yksittäisen tehtävän aineistoon pääsee kyseisen tehtävän yhteydessä olevasta aineistolinkistä. Aineistolinkit löytyvät myös kokeen alusta sisällysluettelosta. Aineistovälilehden voi avata koesivun rinnalle ja järjestää välilehdet rinnakkain koejärjestelmän ohjevalikossa olevien ohjeiden avulla. Kokelas voi palata kirjallisia taitoja mittaavien tehtävien aineistoihin ja joihinkin kuullun ymmärtämistä mittaavien tehtävien aineistoihin koeajan kuluessa. Kokelas voi palata myös kaikkiin vastauksiinsa. Vastauksia saa

luonnostella paperille. Luonnospapereissa pitää olla kokelaan nimi ja ne tulee palauttaa kokeen lopuksi valvojalle.

Ohjeet erikoismerkkien näppäinyhdistelmiin ovat koejärjestelmän ohjevalikossa.

Kokelas voi käyttää kuullun ymmärtämistä mittaavien tehtävien tekemiseen haluamansa ajan, mutta tehtävät on laadittu siten, että niiden yhteenlaskettu arvioitu suoritus aika on noin yksi tunti. Kokelas käynnistää itse kuullun ymmärtämistä mittaavien tehtävien äänitteet ja videot. Äänitteet kuunnellaan tehtävästä riippuen joko yhden tai useamman kerran. Tarkemmat ohjeet löytyvät kunkin tehtävän yhteydestä. **Kun kokelas on käyttänyt sallitut kuuntelukerrat, äänitettä ei voi enää kuunnella uudelleen.** Käytetyt painikkeet tunnistaa siitä, että niiden väri on muuttunut. Mikäli äänitteen kuuluvuudessa tai laadussa on tekninen ongelma, kokelaan on **heti** viitattava ja pyydettyä valvoja paikalle. Valvoja voi tarvittaessa sallia uudelleen kuuntelun.

Kunkin kuullun ymmärtämistä mittaavan tehtävän ohjeisiin ja kysymyksiin kannattaa aina tutustua ennen kuin käynnistää tehtävän. Kokelas saa itse päättää, kuinka paljon aikaa käyttää kysymyksiin tutustumiseen ja vastaamiseen. Lisäksi vastaamiseen liittyviä ohjeita voi olla myös esim. videoissa.

Videot katsotaan aineistovälilehdellä olevalla mediasoittimella. Videotehtävissä kokelas voi tauottaa ja kelata videota taaksepäin eikä katselukertoja ole rajoitettu.

Matematiikka

Matematiikan kokeen tehtävät laaditaan niin, että ne perustuvat lukion matematiikan pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen oppimääriin.

Pitkässä matematiikassa on A-osa ja B-osan jako B1- ja B2-osaan. Lyhyen matematiikan kokeessa on A-osa ja vain yksi B-osa, joka sisältää 12 ja 18 pisteen tehtäviä. Yhtenäinen B-osa mahdollistaa kokelaille osaamisen näyttämisen, vaikkei molempia laajempia, 18 pisteen tehtäviä pystyisi ratkaisemaan. Mahdollisuus valita joko kaksi 12 pisteen ja kaksi 18 pisteen tehtävää tai kolme 12 pisteen ja yksi 18 pisteen tehtävä antaa mahdollisuuden mielekkäisiin tehtäviin eritasoisille kokelaille.

Laajemmissa, 18 pisteen tehtävissä voidaan käsitellä suurempia kokonaisuuksia ja mitata aiempaa paremmin lukion laaja-alaisen tai oppiainerajat ylittävien kokonaisuuksien hallintaa. Nämä tehtävät eivät ole matemaattisesti hankalampia "jokeritehtäviä", vaan lyhyen matematiikan luonteen mukaisesti soveltamistaitoja mittaavia kokonaisuuksia. Ne voivat koostua esimerkiksi samaan aineistoon liittyvistä monivalintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä.

Pitkä matematiikka	Tehtäviä	Kokelas vastaa	
A	6 (12 p)	5	koejärjestelmän laskinohjelmia rajoitettu
B1	4 (12 p)	3	koejärjestelmän ohjelmat käytössä
B2	3 (12 p)	2	koejärjestelmän ohjelmat käytössä
Yhteensä	13	10	

Lyhyt matematiikka	Tehtäviä	Kokelas vastaa	
A	6 (12 p)	5	koejärjestelmän laskinohjelmia rajoitettu
B	3 (12 p) 2 (18 p)	4	koejärjestelmän ohjelmat käytössä
Yhteensä	11	9	

Koetehtäviin voi kuulua erilaisia aineistoja. Tarvittaessa aineistot voidaan antaa erillisinä tiedostoina tehtävän ratkaisuun soveltuviksi arvioitujen ohjelmien tiedostomuodoilla. Jokaisen tiedoston yhteydessä voidaan kertoa, millä ohjelmalla se on tarkoitettu avattavaksi. Kokelas valitsee itse, millä koejärjestelmän ohjelmista hän käsittelee kyseistä aineistoa.

Kokeisiin voi sisältyä merkkimäärärajoitettuja tehtäviä tai osatehtäviä. Sallitun merkkimäärän ylittämisestä tehdään kyseisen tehtävän tai osatehtävän maksimipistemäärään suhteutettu pistevähennys, joka on kuitenkin vähintään 1 piste kokelaan tehtävästä tai osatehtävästä saamasta pistemäärästä.

Kokeen A-osassa kokelaalla on käytössään vain osa koejärjestelmän ohjelmista. Symboliseen laskentaan ja käyrien sovittamiseen soveltuvat ohjelmat on kytketty pois käytöstä. Koejärjestelmän ohjelmat Abicus ja Collabora Writer, Calc, Draw ja Impress ovat kuitenkin kokelaiden käytössä myös kokeen A-osassa. MAOL-digitaulukot (Otava) ja koeympäristön ohjeet (matematiikka) ovat käytössä koko kokeen ajan. A-osan palautettuaan kokelas näkee vain B-osan tehtävät, eikä voi enää palata vastaamaan A-osaan. A-osan palautukselle ei ole aikarajaa.

Kokelas voi halutessaan käyttää paperia vastausten hahmotteluun ja luonnoskuvien piirtämiseen. Lopulliset arvosteltavat ratkaisut kirjoitetaan kuitenkin digitaalisen järjestelmän vastauskenttään.

Hyvästä suorituksesta näkyy, miten kokelas on päätenyt vastaukseen. Ratkaisussa on oltava tarvittavat laskut tai muut perustelut ja lopputulos. Vastauksen on oltava riittävän selkeä. Pistemäärää voidaan alentaa suorituksen huomattavan monimutkaisuuden, esityksen niukkuuden tms. syyn takia.

Kuvioihin on merkittävä käytetyt yksiköt näkyviin. Vapaamuotoisia lyhenteitä tulee välttää. Sen sijaan suositeltavia ovat standardoidut ja oppikirjoissa esiintyvät loogiset merkit, samoin ainakin muutaman sanan mittaiset selitykset tai perustelut, piirroksia ja näihin perustuvat huomautukset.

Silloin, kun tehtävän ratkaisu olennaisesti perustuu laskimen käyttöön, on syytä merkitä ainakin käytetyt lähtöarvot, oleelliset välivaiheet, mahdollinen iterointi ja tulos tehtävän kannalta mielekkäässä muodossa. Jos tehtävä edellyttää numeroarvon (esimerkiksi jonkin alueen alan tai kulman suuruuden) ilmoittamista eikä tehtävässä toisin mainita, on yleensä ilmoitettava sekä ns. tarkka arvo (eli neliöjuuria, logaritmeja tms. sisältävä vastaus) että sellainen likiarvo, jota voidaan verrata kuvioon mahdollisten virheiden löytämiseksi tai kysytyn suureen

suuruusluokan toteamiseksi. Laskimien antamat moninumeroiset arvot on tällöin syytä ensin viedä loppuun saakka pyöristämättä ja sen jälkeen kirjoittaa sopivasti pyöristetty lopputulos, joka on sopusoinnussa tehtävässä annettujen lukujen tarkkuuden kanssa.

Kokeelliset menetelmät ovat sinänsä käyttökelpoisia, mutta niiden avulla saadun ratkaisun oikeellisuus, yksikäsitteisyys yms. on perusteltava, ellei tehtävässä muuta edellytetä. Pelkästään laskimella saatu likimääräinen tulos on hyväksyttävä suoritus vain, jos tehtävässä nimenomaan pyydetään sitä.

Jos kokelas jättää arvosteltavaksi osakohtaisen enimmäismäärän ylittävän määrän vastauksia, katsotaan kokeen kyseisen osan kokonaispistemäärän muodostuva siitä sallitusta määrästä vastauksia, joiden pistesumma on pienin.